

Sygn. akt III AUa 798/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Beata Górską
Sędziowie:	SSA Urszula Iwanowska SSA Barbara Białecka (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 21 września 2017 r. w Szczecinie

sprawy J. Ś.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury w warunkach szczególnych

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 czerwca 2016 r. sygn. akt VII U 1270/15

oddala apelację.

SSA Urszula Iwanowska SSA Beata Górską SSA Barbara Białecka

Sygn. akt III AUa 798/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 lipca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w S. odmówił ubezpieczonemu J. Ś. prawa do emerytury

w szczególnych warunkach, ponieważ ubezpieczony nie udowodnił, że na dzień 1 stycznia 1999 r. posiadał co najmniej 15-letni staż pracy w szczególnych warunkach. Powyższą decyzją organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu do pracy w warunkach szczególnych jedynie 1 miesiąc i 20 dni, a decyzją z dnia 12 października 2015 r. zmienił decyzję z dnia 14 lipca 2015 r. tylko w ten sposób, że do pracy w warunkach szczególnych zaliczył ubezpieczonemu dodatkowo okres od 16 września 1996 r. do 31 grudnia 1996 r., co dało łącznie 5 miesięcy i 5 dni tych okresów.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczony zarzucił jej błąd w ustaleniach faktycznych polegających na przyjęciu, że jego staż pracy w warunkach szczególnych wynosi 1 miesiąc i 20 dni podczas, gdy prawidłowa analiza

zgromadzonego materiału dowodowego oraz dokonane obliczenia winny prowadzić do wniosku, że posiada on staż pracy w warunkach szczególnych powyżej 15 lat. Tym samym zarzucił on naruszenie przez organ rentowy prawa materialnego, tj. art. 184 ust. 1 oraz art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez niewłaściwą interpretację tych przepisów, co doprowadziło do ustalenia, że ze stażu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych należało odliczyć zwolnienia z tytułu niezdolności do pracy oraz przebywanie ubezpieczonego na urlopie bezpłatnym. Ubezpieczony zarzucił również organowi rentowemu błędną wykładnię § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, co doprowadziło organ rentowy do bezzasadnego wyłączenia ze stażu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych okresów pobierania zasiłków chorobowych i okresu przebywania na urlopie bezpłatnym. W związku z powyższym ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez orzeczenie, że nabył on prawo do emerytury wcześniejszej z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Ubezpieczony w odwołaniu od decyzji wskazał, że żąda zaliczenia do pracy w warunkach szczególnych następujących okresów jego zatrudnienia:

- od 28 sierpnia 1979 r. do 30 czerwca 1991 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku robotnika budowlanego oraz montera wodnokanalizacyjnego,
- od 1 lipca 1991 r. do 28 lutego 1994 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku montera wodnokanalizacyjnego wykonującego pracę montera wodnokanalizacyjnego,
- od 16 września 1996 r. do 31 grudnia 1996 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku montera wodnokanalizacyjnego wykonującego pracę montera wodnokanalizacyjnego,
- od 31 grudnia 1996 r. do 28 lutego 1997 r., tj. okres przebywania na zasiłku chorobowym,
- od 10 marca 1997 r. do 11 grudnia 1997 r. w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) s.c. na stanowisku montera wodnokanalizacyjnego,
- okres od 24 listopada 1977 r. do 13 stycznia 1978 r. w Zespole (...) w G. na stanowisku sanitariusza noszowego, które to prace wykonywał on stale i w pełnym wymiarze. Jak wskazał ubezpieczony, po zsumowaniu tych okresów spełnił on warunek posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał swoje stanowisko i wniósł o oddalenie odwołania, wskazując ponadto, że do pracy w warunkach szczególnych można ubezpieczonemu zaliczyć wyłącznie, oprócz już uznanego przez organ rentowy okresu od 24 listopada 1977 r. do 13 stycznia 1978 r. w wymiarze – 1 miesiąc 20 dni, również okres od 16 września 1996 r. do 30 grudnia 1996 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) – 3 miesiące i 15 dni, czyli łącznie 5 miesięcy i 5 dni. Ponadto organ rentowy wskazał, że nie zaliczył pozostałych okresów pracy ubezpieczonego do pracy w warunkach szczególnych z uwagi na brak świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach za te okresy. Organ rentowy wskazał też, że nie zaliczył ubezpieczonemu do pracy w warunkach szczególnych okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Wyrokiem z dnia 29 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd I instancji ustalił, że ubezpieczony J. Ś. urodził się w dniu (...), a wniosek o emeryturę wcześniejszą złożył on w dniu 27 maja 2015 r. Ubezpieczony ukończył 60 lat w dniu (...), ma łącznie 25 lat, 11 dni i 5 dni okresów składkowych i nieskładkowych, oraz nie przystąpił do OFE. Organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu do pracy w warunkach szczególnych okres od 24 listopada 1977 r. do 13 stycznia 1978 r. w wymiarze 1 miesiąca i 20 dni, oraz okres od 16 września 1996 r. do 30 grudnia 1996 r. w wymiarze 3 miesiące i 15 dni.

Ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy od 28 sierpnia 1979 r. do 30 czerwca 1991 r., od 1 lipca 1991 r. do 28 lutego 1994 r., od 16 września 1996 r. do 31 grudnia 1996 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S. na stanowisku monter wodno-kanalizacyjnego wykonującego pracę montera wodno-kanalizacyjnego w głębokich wykopach za wyjątkiem okresu od 27 sierpnia 1988 r. do 31 stycznia 1989 r., gdzie przebywał on na budowie eksportowej w Bułgarii. Ubezpieczony w okresach wyżej wymienionych z pominięciem okresu od 27 sierpnia 1988 r. do 31 stycznia 1989 r. pracował jako monter urządzeń i instalacji wodno-kanalizacyjnych w głębokich wykopach, zakładając sieć rur wodnokanalizacyjnych. Natomiast w okresie od 27 sierpnia 1988 r. do 31 stycznia 1989 r. ubezpieczony pracował na budowie eksportowej w Bułgarii, gdzie nie pracował w głębokich wykopach. Ubezpieczony w tym okresie robił tzw. biały montaż, tj. kładł rury w budynku pracując przy instalacji sanitarnej w budynku.

W okresie od 10 marca 1997 r. do 11 grudnia 1997 r. ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) s.c. jako monter wodnokanalizacyjny w głębokich wykopach. Po wykopaniu głębokich wykopów ubezpieczony kładł w nich rury gazowe, wodne, kanalizacyjne, budował rurociągi.

W okresie od 12 grudnia 1997 r. do 17 kwietnia 1998 r. ubezpieczony pracował w S.-T. Zakładzie (...) u K. T. jako pracownik fizyczny i pomocnik montera wodno-kanalizacyjnego. Ubezpieczony w tym okresie wykonywał różne prace, w tym porządkowanie terenu po robotach wodociągowych, przygotowanie terenu pod układanie chodników oraz jako pomocnik montera wodno-kanalizacyjnego przy budowie studni. Ubezpieczony w tym okresie nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze pracy jako monter wodno-kanalizacyjny w głębokich wykopach.

W ocenie Sądu I instancji do okresów pracy w warunkach szczególnych należało ubezpieczonemu, łącznie z uznanymi już przez organ rentowy okresami, zaliczyć następujące okresy:

- od 24 listopada 1977 r. do 13 stycznia 1978 r. – 1 miesiąc i 20 dni,

- od 28 sierpnia 1979 r. do 26 sierpnia 1988 r. oraz od 1 lutego 1989 r. do 30 czerwca 1991 r. – 11 lat i 5 miesięcy,

- od 1 lipca 1991 r. do 28 lutego 1994 r. – 2 lata, 3 miesiące i 22 dni po odjęciu okresów przebywania na zwolnieniu lekarskim (tj. 15.01.1992-24.01.1992, 06.07.1992-12.07.1992, 18.08.1992-07.09.1992, 14.10.1992-23.12.1992, 13.04.1993-24.04.1993, 08.12.1993-11.12.1993, 15.12.1993-20.12.1993, 22.12.1993-24.12.1993),

- od 16 września 1996 r. do 30 grudnia 1996 r. – 3 miesiące i 15 dni po odjęciu okresu przebywania na zwolnieniu lekarskim, tj. 31.12.1996 r.,

- od 10 marca 1997 r. do 11 grudnia 1997 r. – 8 miesięcy i 3 dni po odjęciu okresów przebywania na zwolnieniu lekarskim (tj. 16.05.1997-24.05.1997, 26.05.1997-27.05.1997, 09.06.1997-18.06.1997, 12.08.1997-14.08.1997, 25.08.1997-01.09.1997), co daje łącznie 14 lat i 10 miesięcy.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie art. 32 ust. 1 i 4 w zw. z art. 46 ust. 1 i 2, art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227), a także § 1 ust. 1 i 2, § 2-4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz. 43 ze zm.), Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie jest nieuzasadnione.

W niniejszej sprawie poza ramami sporu pozostawał fakt, że ubezpieczony J. Ś. ukończył 60 lat w dniu (...), a więc osiągnął wiek emerytalny uprawniający go do skorzystania z wcześniejszej emerytury, posiada okres ubezpieczenia w wymiarze 25 lat, 11 miesięcy i 5 dni oraz nie jest członkiem OFE.

W toku postępowania sporna pozostawała natomiast kwestia spełnienia przez ubezpieczonego przesłanki posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy uznał za udowodnione przez ubezpieczonego jedynie 5 miesięcy i 5 dni pracy w warunkach szczególnych, tj. okres od 24 listopada 1977 r. do 13 stycznia 1978 r.

i od 16 września 1996 r. do 31 grudnia 1996 r., natomiast ubezpieczony żądał uznania poza tymi okresami pracy, również okresów pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku monter wodnokanalizacyjnego wykonującego pracę montera wodnokanalizacyjnego w głębokich wykopach od 28 sierpnia 1979 r. do 30 czerwca 1991 r., od 1 lipca 1991 r. do 28 lutego 1994 r., od 16 września 1996 r. do 28 lutego 1997 r. łącznie z okresem przebywania na zasiłku chorobowym, od 10 marca 1997 r. do 11 grudnia 1997 r. w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) s.c. na stanowisku montera wodnokanalizacyjnego. Ponadto ubezpieczony żądał zaliczenia do pracy w warunkach szczególnych wszystkich okresów nieobecności w pracy z powodu pozostawania na zwolnieniu lekarskim. W trakcie procesu ubezpieczony wniósł też o zaliczenie do pracy w warunkach szczególnych okresu pracy od 12 grudnia 1997 r. do 17 kwietnia 1998 r. w S.-T. Zakładzie (...) u K. T., gdzie jak twierdził również pracował on jako pomocnik montera wodnokanalizacyjnego w głębokich wykopach.

Sąd Okręgowy wskazał, że stosownie do § 10 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 r. Nr 10, poz. 49 z późn. zm.) osoba ubiegająca się o emeryturę powinna przedstawić dokumenty stwierdzające okresy zatrudnienia uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokość. Sąd zważył, iż na etapie postępowania odwoławczego sprawa o emeryturę staje się sprawą cywilną,

a tym samym do jej rozpoznania stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.). Zgodnie z treścią art. 473 k.p.c. w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w § 22 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNAPiUS 1996/16 poz. 239).

Na okoliczność zatrudnienia ubezpieczonego w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S., w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) s.c. w S. oraz w S.-T. Zakładzie (...) u K. T. Sąd I instancji dopuścił dowód z akt osobowych ubezpieczonego oraz dowód z zeznań świadków: A. Z., W. J. i K. S.. Świadczenie: A. Z. i W. J. pracowali z ubezpieczonym w (...) Przedsiębiorstwie (...) i zeznali, że ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował tam jako monter instalacji wodno-kanalizacyjnej w głębokich wykopach, w których kładł rury gazowe, wodne, sanitarne. Podobnie świadek K. S. potwierdził, że ubezpieczony pracował z nim w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) s.c. na stanowisku montera wodno-kanalizacyjnego, gdzie w głębokich wykopach wykonywał on z ubezpieczonym roboty wodno-kanalizacyjne, gazowe itp. Jak wskazali wyżej wymienieni świadkowie, prace ubezpieczonego polegały na układaniu rurociągów wodnych, gazowych, ściekowych w głębokich wykopach. W ramach prac sanitarnych najpierw wykonywane były głębokie wykopy w ziemi (najczęściej sprzętem ciężkim albo ręcznie), w których następnie monterzy wodno-kanalizacyjni układali instalacje sanitarne. Prace te odbywały się ręcznie lub mechanicznie, w zależności od ciężarów. Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom świadków, gdyż w spornym okresie razem pracowali z ubezpieczonym, a ich zeznania są spójne i logiczne. Wobec powyższego Sąd zaliczył ubezpieczonemu do pracy w warunkach szczególnych, poza okresem uznanym już przez organ rentowy, tj. od 24 listopada 1977 r. do 13 stycznia 1978 r. i od 16 września 1996 r. do 30 grudnia 1996 r., również okresy pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) od 28 sierpnia 1991(?) r. do 26 sierpnia 1988 r.(?) i od 1 lutego 1989 r. do 28 lutego 1994 r., a w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) s.c. okres pracy od 10 marca 1997 r. do 11 grudnia 1997 r. na stanowisku monter wodno-kanalizacyjny przy robotach wodnokanalizacyjnych oraz budowie rurociągów w głębokich wykopach, które to stanowisko wymienione jest w dziale V, poz. 1 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Również stanowisko montera instalacji sanitarnych i grzewczych wymienione jest w wykazie A, dział V, poz. 1 pkt 6 załącznika nr 1 do zarządzenia nr

9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz.Urz. MBiPMB z 1983 r. Nr 3 poz. 6).

Natomiast Sąd Okręgowy nie zaliczył ubezpieczonemu do pracy w warunkach szczególnych okresu pracy od 27 sierpnia 1988 r. do 31 stycznia 1989 r.

w (...) Przedsiębiorstwie (...), albowiem jak sam ubezpieczony zeznał pracował on wtedy na budowie eksportowej w Bułgarii, gdzie wykonywał tzw. biały montaż polegający na pracach przy budowie instalacji sanitarnych wewnątrz budynku i nie była to praca w głębokich wykopach. Ponadto Sąd również nie zaliczył ubezpieczonemu do pracy w warunkach szczególnych okresu pracy od 12 grudnia 1997 r. do 17 kwietnia 1998 r. w S.-T. Zakładzie (...), gdzie ubezpieczony nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w głębokich wykopach jako monter wodno-kanalizacyjny, albowiem wykonywał on również inne prace fizyczne niezwiązane z pracą w głębokich wykopach, co potwierdził też częściowo sam ubezpieczony i świadek W. J.. Ubezpieczony w tej firmie pracował jako pomocnik montera wodno-kanalizacyjnego w studniach, gdzie wykonywał poduszki odprowadzające ścieki. Praca ubezpieczonego znacznie różniła się od pracy, którą wykonywał on jako monter wodno-kanalizacyjny w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S. i nie była pracą, którą można by zaliczyć do pracy w warunkach szczególnych. Zeznania świadka W. J., które złożył on na rozprawie w dniu 21 czerwca 2016 r. odnośnie tego co sam wykonywał w S.-T. Zakładzie (...) u K. T. pozostają w sprzeczności z tymi, które złożył on w sprawie VII U 2705/12. Z zeznań i dokumentów złożonych przez niego w sprawie VII U 2705/12 wynika, że świadek ten pracował w S.-T. Zakładzie (...) u K. T. jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony w okresie od 1 marca 1997 r. do 2 listopada 1999 r., natomiast w niniejszym postępowaniu zeznał, że pracował on tak jak ubezpieczony jako monter wodno-kanalizacyjny w głębokich wykopach i tak jak ubezpieczony kładł on kanalizację, gaz i wodę w głębokich wykopach. Mając na uwadze tak duże rozbieżności w zeznaniach tego świadka, Sąd I instancji uznał je za mało przydatne do rozstrzygnięcia kwestii czy ubezpieczony w S.-T. Zakładzie (...) u K. T. pracował jako monter instalacji wodno-kanalizacyjnej w głębokich wykopach. Zdaniem Sądu zarówno wyjaśnienia ubezpieczonego, jak również zeznania świadka W. J. nie dały podstaw do uznania tego okresu za pracę w warunkach szczególnych jako monter instalacji wodno-kanalizacyjnej w głębokich wykopach. Również brak jest podstaw prawnych, aby zaliczyć ubezpieczonemu do pracy w warunkach szczególnych okresów nieobecności w pracy związanych ze zwolnieniami lekarskimi.

Wobec powyższego, po doliczeniu ubezpieczonemu okresów pracy w warunkach szczególnych, które Sąd Okręgowy uznał w niniejszym postępowaniu i po doliczeniu już uznanych przez organ rentowy okresów pracy w warunkach szczególnych i ich ponownym zsumowaniu (od 24 listopada 1977 r. do 13 stycznia 1978 r. – 1 miesiąc 20 dni, od 28 sierpnia 1979 r. do 26 sierpnia 1988 r. oraz od 1 lutego 1989 r. do 30 czerwca 1991 r. – 11 lat i 5 miesięcy, od 1 lipca 1991 r. do 28 lutego 1994 r. – 2 lata, 3 miesiące i 22 dni po odjęciu okresów przebywania na zwolnieniu lekarskim (tj. 15.01.1992-24.01.1992, 06.07.1992-12.07.1992, 18.08.1992-07.09.1992, 14.10.1992-23.12.1992, 13.04.1993-24.04.1993, 08.12.1993-11.12.1993, 15.12.1993-20.12.1993, 22.12.1993-24.12.1993), od 16 września 1996 r. do 31 grudnia 1996 r. – 3 miesiące i 15 dni po odjęciu okresu przebywania na zwolnieniu lekarskim, tj. 31.12.1996 r., od 10 marca 1997 r. do 11 grudnia 1997 r. – 8 miesięcy i 3 dni po odjęciu okresów przebywania na zwolnieniu lekarskim (tj. 16.05.1997-24.05.1997, 26.05.1997-27.05.1997, 09.06.1997-18.06.1997, 12.08.1997-14.08.1997, 25.08.1997-01.09.1997), okres pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych wyniósł 14 lat i 10 dni, zamiast wymaganego przez ustawodawcę 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Oznacza to, że ubezpieczony nie udowodnił przesłanki posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych i z tego powodu, jego odwołanie Sąd Okręgowy uznał za niezasadne.

Z powyższym wyrokiem w całości nie zgodził się ubezpieczony, który w wywiedzionej apelacji zarzucił mu:

- naruszenie przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c., co mogło mieć wpływ na wynik sprawy poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a polegającą na przyjęciu, iż J. Ś. w okresie pracy w S.-T. Zakład (...), tj. w okresie od 12 listopada 1997 r. do 17 kwietnia 1998 r. nie pracował w

warunkach szczególnych, co miał potwierdzić sam J. Ś. oraz świadek W. J., podczas gdy wyjaśnienia J. Ś. oraz zeznania W. J. potwierdzają, że J. Ś. pracował w głębokich wykopach jako monter wodno-kanalizacyjny, a tym samym pracował w ww. okresie w warunkach szczególnych,

- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 184 ust. 1 oraz art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez niewłaściwą interpretację tych przepisów oraz relacji istniejących pomiędzy tymi przepisami, co spowodowało niewłaściwe zastosowanie art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS wbrew wyraźnemu brzmieniu art. 184 ust. 1 i 2, a w szczególności zapisów ust. 1 pkt 1 tego artykułu, co doprowadziło do ustalenia, iż ze stażu pracy J. Ś. w szczególnych warunkach należało odliczyć zwolnienia z tytułu niezdolności do pracy spowodowane chorobą oraz przebywanie J. Ś. na urlopie bezpłatnym, a ponadto błędną wykładnię § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach w kontekście § 4 ust. 1 rozporządzenia, co doprowadziło do przyjęcia, iż wymóg wykonywania pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, o którym mowa w § 2 ust. 1 rozporządzenia „każe wyłączyć” ze stażu pracy w szczególnych warunkach okres pobierania zasiłków chorobowych oraz okres przebywania na urlopie bezpłatnym.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o zmianę wyroku Sądu I instancji poprzez orzeczenie, iż J. Ś. nabył prawo do emerytury wcześniejszej z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach oraz zasądzenie od organu na rzecz odwołującego się zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

W uzasadnieniu apelujący wskazał, że nie sposób zgodzić się z ustaleniami Sądu I instancji, iż J. Ś. nie pracował w przedmiotowym okresie w szczególnych warunkach co przyznać miał sam odwołujący się, jak również świadek W. J.. W tym zakresie wskazać należy, iż J. Ś. konsekwentnie wskazywał, iż w S.-T. Zakład (...) pracował w charakterze monter wodno-kanalizacyjnego wykonując prace w głębokich wykopach. Nie można także zgodzić się z oceną dokonaną przez Sąd I instancji, iż zeznania świadka W. J. stoją w sprzeczności z wyjaśnieniami, które złożył w sprawie o sygn. akt VII U 2705/12 i nie dają podstaw do uznania przedmiotowego okresu za pracę w warunkach szczególnych jako monter instalacji wodno-kanalizacyjnej w głębokich wykopach. W tym zakresie skarżący podniósł, iż zeznania świadka złożone w niniejszym postępowaniu jak i w postępowaniu o sygn. akt VII U 2705/12 nie wykluczają się wzajemnie. Świadek mógł jednocześnie wykonywać różne rodzaje prac przy czym istotne jest, iż wskazał on jednoznacznie, że J. Ś. wykonywał w przedmiotowym okresie pracę jako monter wodno-kanalizacyjny w głębokich wykopach.

Dalej apelujący wskazał, iż do dnia 1 stycznia 1999 r. odwołujący uzyskał wymagany ustawą 15-letni okres zatrudnienia. Zmiany w zakresie ustalania okresu zatrudnienia wprowadzono do art. 32, określającego warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, na skutek dodania przepisu ust. 1a, co uczyniono ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach, która weszła w życie z dniem 1 lipca 2004 r. W przepisie tym postanowiono, że przy ustalaniu takich okresów zatrudnienia nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik po dniu 14 listopada 1991 r. otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa (pkt 1) oraz okresów, w których na mocy szczególnych przepisów został zwolniony od świadczenia pracy, z wyjątkiem okresu urlopu wypoczynkowego (pkt 2). Przepis art. 32 ust. 1a pkt 2 został uchylony ustawą z dnia 1 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 169, poz. 1412.), zatem wyłączeniu ulegają tylko okresy niezdolności do pracy z powodu choroby i macierzyństwa.

Wobec powyższego, w ocenie skarżącego nie winno budzić wątpliwości, iż wprowadzone nowe regulacje nie mają zastosowania w niniejszej sprawie, gdyż dotyczą one stosunków powstałych po dniu 1 lipca 2004 r. Sytuacja J. Ś. dotyczy zaś stosunku zamkniętego i zakończonego nabyciem tego prawa przed tym dniem, albowiem jak już wyżej wskazano przed dniem 1 stycznia 1999 r. posiadał wymagany ustawą 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze. Przed dniem wejścia nowych regulacji nie obowiązywały zasady wyłączające pewne okresy ze stażu pracy w szczególnych warunkach, dlatego też nie można czynić zarzutu, iż J. Ś. nie spełnił tego wymogu i tym samym odmawiać mu z tych względów prawa do emerytury. Pominięto fakt, iż zawarty w przepisach

przejdźciowych ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przepis art. 184 dotyczy tych osób, urodzonych po 31 grudnia 1948 r., które w dniu wejścia w życie ustawy (w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęły:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze – wynoszący 15 lat – wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia emerytury w wieku niższym, niż 65 lat w przypadku mężczyzn;

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (25 lat dla mężczyzn).

Powyższy przepis stanowi zatem samoistną podstawę nabycia prawa do emerytury w oderwaniu od chwili osiągnięcia wieku emerytalnego. Ma on zastosowanie wobec ubezpieczonych, którzy w dniu 1 stycznia 1999 r. osiągnęli pełny staż ubezpieczeniowy, w tym wymagany okres pracy w szczególnych warunkach (15 lat), lecz nie osiągnęli wieku emerytalnego, co oznacza, że ci ubezpieczeni mogą realizować prawo do emerytury na poprzednich zasadach, po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Zdaniem apelującego, z tych względów nie winno budzić wątpliwości, iż z uwagi na osiągnięty przez J. Ś. wymagany okres zatrudnienia przed dniem 1 stycznia 1999 r., spełniał już w tamtej dacie wszystkie wymogi do nabycia prawa do emerytury z wyjątkiem wymaganego wieku. Dlatego też ziszczenie się tego ostatniego warunku obliguje do przyznania mu zagwarantowanego ustawą z dnia 1 stycznia 1999 r. prawa do emerytury. Zważyć się godzi, iż prawo to, jako prawo podmiotowe podlega ochronie prawnej. Stanowisko to znajduje wyraz w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (por. wyrok z dnia 3 października 2002 r., A. P., sprawa C-347/00, (...) 2002 s. 1- (...)), a także w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 27 kwietnia 2000 r., III ZP 2/00, OSNAPiUS 2000 nr 16, poz. 620 oraz wyroki: z dnia 4 grudnia 2003 r., (...) 111/03, OSNP 2004 nr 21, poz. 368; z dnia 24 września 2004 r., II PK 25/04, OSNP 2005 nr 10, poz. 141 i wcześniejszy z dnia 19 listopada 1993 r., II URN 47/93, OSNCP 1994 nr 5, poz. 117). Także Trybunał Konstytucyjny niejednokrotnie gwarantował ochronę sytuacji prawnej, która spełnia zasadniczo wszystkie przesłanki ustawowe nabycia prawa do emerytury pod rządami dawnej ustawy, bez względu na stosunek do niej ustaw późniejszych, uznając je za postać praw podmiotowych, do których znajduje zastosowanie ochrona praw nabytych (por. wyroki z dnia 30 listopada 1988 r., K 1/88, OTK 1988 nr 1, poz. 6; z dnia 22 czerwca 1999 r., K 5/99, OTK 1999 nr 5, poz. 100; z dnia 23 listopada 1998 r., SK 7/98, OTK 1998 nr 7, poz. 114 i przede wszystkim orzeczenie z dnia 11 lutego 1992 r., K 14/91, OTK 1992 nr 1, poz. 7). Jak zasadnie wskazano w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r. (sygn. akt IIUK 313/09) „uwzględniając, że ochrona ekspektatywy może wynikać z jej istoty, lecz także zyskiwać wzmocnienie w prawie, należy stwierdzić, że funkcję takiego wzmocnienia spełnił art. 184 ustawy o emeryturach i rentach wobec pozostałych w toku stosunków nabywania prawa do emerytury z tytułu wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach przed dniem 1 stycznia 1999 r. W przepisie tym ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym; przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania, tj. zobowiązania się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Gwarancji przyszłego prawa do emerytury złożonej wobec osób, o których mowa w art. 184 ustawy, ustawodawca nie mógł już naruszyć przez ustalenie innego sposobu wyliczenia ich stażu ubezpieczenia. Stąd ocena, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. Pogląd ten wzmacnia treść art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, odsyłająca w zakresie warunków emerytalnych do przepisów dotychczasowych (obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 r.)”. Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 23 lipca 2014 r. (sygn. akt III AUa 2536/13), gdzie wskazał, iż „w świetle art. 184 ustawy okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania stosunku pracy, przypadające po dniu 14 listopada 1991 r., wlicza się do okresu pracy w szczególnych warunkach.”

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny uznał, że rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego odpowiada prawu, przy czym nie można zgodzić się w całości z dokonaną oceną dowodów. W ocenie Sądu Odwoławczego Sąd I instancji bezzasadnie zaliczył do stażu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych – poza okresami uwzględnionymi przez organ rentowy, tj. od 24 listopada 1977 r. do 13 stycznia 1978 r. oraz od 16 września 1996 r. do 30 grudnia 1996 r. – także okresy pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) oraz w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) s.c. od 10 marca 1997 r. do 11 grudnia 1997 r. na stanowisku montera wodno-kanalizacyjnego.

Na wstępie rozważań przypomnieć należy, że w postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie obowiązują ograniczenia dowodowe zawarte w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. z 1983 r., nr 10, poz. 49 ze zm.). Jednak zauważyć należy, że w rozporządzeniu przewidziana została pewna hierarchia dowodów, którą sąd winien kierować się przy rozpoznawaniu sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych. W pierwszej kolejności, przy ustalaniu okresów zatrudnienia, winny być zatem uwzględniane dokumenty z przebiegu zatrudnienia – świadectwa pracy wystawione przez pracodawcę, umowy o pracę, angaże, legitymacje ubezpieczeniowe i inne dokumenty potwierdzające okresy ubezpieczenia. Dopiero gdy dokumentacja pracownicza jest niepełna lub zawiera pewne rozbieżności, dopuszczalne jest posiłkowanie się zeznaniami świadków, ale jako dowodem uzupełniającym, potwierdzającym przebieg zatrudnienia. Nie jest natomiast dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, w sytuacji gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 12 stycznia 2012 r., III AUa 1446/11, Lex nr 1110001). W świetle najnowszego orzecznictwa za utrwalony należy uznać pogląd, zgodnie z którym dowód tylko z zeznań świadków,

z uwagi na szczególny i wyjątkowy charakter prawa do emerytury w obniżonym wieku, nie może przesądzać o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, zwłaszcza, gdy fakty wynikające z zeznań świadków nie znajdują potwierdzenia w dokumentacji pracowniczej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 5 lutego 2014 r. sygn. akt III AUa 1368/13, LEX Nr 1425488.). Inaczej mówiąc, moc dowodowa zeznań świadków jest tak niska, że nie spełniają one wymogu dowodów pewnych, jednoznacznych i precyzyjnych (w szczególności z uwagi na fakt znacznego upływu czasu między okresem, kiedy praca była faktycznie wykonywana a momentem składania zeznań). Tymczasem, prawo do emerytury w wieku obniżonym z uwagi na pracę w warunkach szczególnych jest przywilejem, stąd też spełnienie warunków do jej przyznania, udowodnione być musi w sposób niezbity i niebudzący wątpliwości. Dlatego też, osobowe źródła dowodowe winny zostać skonfrontowane z istniejącą dokumentacją i dopiero uzyskanie przekonania graniczącego z pewnością co do przebiegu zatrudnienia, może pozwolić na pozytywne rozstrzygnięcie o prawie do emerytury.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że wyjaśnienia ubezpieczonego J. Ś. oraz zeznania świadków: A. Z., W. J. i K. S., na których oparł się Sąd Okręgowy, nie mogły stanowić podstawy rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, nie znalazły one bowiem odzwierciedlenia w dokumentacji osobowej ubezpieczonego ze spornych okresów zatrudnienia, nadto były ze sobą sprzeczne.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że stosownie do treści § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. 1983 r. nr 8 poz. 43 ze zm.), okresy pracy w warunkach szczególnych stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. W niniejszej sprawie w aktach osobowych ubezpieczonego brak jest natomiast świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych – za sporne okresy zatrudnienia ubezpieczony otrzymywał każdorazowo jedynie „zwykłe” świadectwa pracy (k. 13, 15, 16, 17, 18, 19 akt sprawy). Powyższa okoliczność co prawda nie przesądza, iż ubezpieczony nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych, niemniej jednak

wystawienie ubezpieczonemu świadectwa pracy w warunkach szczególnych przez zakład pracy w pewnym stopniu uprawdopodobniłoby, że w spornym okresie ubezpieczony faktycznie wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Zważywszy przy tym na okoliczność, że akta osobowe ubezpieczonego były prowadzone rzetelnie, brak jest podstaw do stwierdzenia, iż błędem pracodawcy było niewystawienie świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych za sporne okresy zatrudnienia.

Wobec braku wystarczających dowodów z dokumentów, Sąd Okręgowy słusznie dopuścił w sprawie dowód z przesłuchania świadków na okoliczność charakteru pracy wykonywanej przez ubezpieczonego, błędnie przyznał im jednak prymat wiarygodności. Sąd Apelacyjny zważył, że wyjaśnienia ubezpieczonego oraz zeznania świadków były niespójne: według J. Ś. wykopy, w których pracował miały głębokość od 3 do 6 metrów, od 2 do 3 metrów lub 5 metrów, według A. Z. miały od 2 do 7 metrów, z kolei według W. J. 3 metry. Pracujący z ubezpieczonym w (...) K. S. wskazywał natomiast, że wykopy miały od 1,20 do 1,80 lub 2 m (protokół rozprawy z dnia 1 marca 2016 r., k. 92-95 akt sprawy). Zważyć w tym miejscu należy, że roboty wodno-kanalizacyjne uzyskują miano robót wykonywanych w warunkach szczególnych dopiero wówczas, gdy wykonywane są w „głębokich wykopach”, tj. powyżej 3 metrów (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 8 maja 2014 r., III AUa 1102/13, LEX nr 1469280 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 marca 2015 r., III AUa 291/14, LEX nr 1768728). Tym samym, praca świadczona w wykopie o głębokości niższej – w szczególności nieprzekraczającej wzrostu dorosłego człowieka – nie jest pracą w głębokim wykopie. Taka praca nie jest pracą w warunkach szczególnych wobec braku szczególnych uciążliwości w zakresie ograniczenia wentylacji, ograniczenia przestrzeni i obciążenia psychofizycznego pracownika wobec ryzyka zasypiania w momencie układania instalacji na dnie wykopu. W związku z powyższym, jeśli zatem nawet przyjąć, że ubezpieczony w (...) Przedsiębiorstwie (...) pracował w wykopach o głębokości do 2 lub 3 metrów, zaś w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) s.c., jak wskazywał świadek K. S., na głębokości ok. 1,20-1,80 metrów, to w żadnym razie nie można przyjąć, że tego rodzaju praca była pracą w warunkach szczególnych, w rozumieniu przepisów rozporządzenia.

Przedłożone do akt zdjęcia (k.45) również nie potwierdzają tezy ubezpieczonego o pracy w głębokich wykopach.

Konkludując, w ocenie Sądu Apelacyjnego, zeznania świadków – jako niejednoznaczne i nieprecyzyjne co do wskazywanej głębokości wykopów – nie dały podstaw do ustalenia, że praca wykonywana przez ubezpieczonego była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, o której mowa w dziale V, poz. 1 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Na podstawie wyjaśnień ubezpieczonego oraz zeznań świadków nie można w sposób pewny ustalić na jakiej głębokości pracował ubezpieczony w spornych okresach zatrudnienia, dlatego też nie mogły one zostać doliczone do stażu pracy w warunkach szczególnych ubezpieczonego J. Ś. albowiem praca nie w każdym wykopie jest pracą w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny podziela natomiast ocenę prawną dokonaną przez Sąd I instancji, iż nie było można zaliczyć do stażu ubezpieczeniowego J. Ś. okresu zatrudnienia w S.-T. Zakładzie (...) od 12 grudnia 1997 r. do 17 kwietnia 1998 r. Zarzuty apelacyjne w tym zakresie mają charakter jedynie polemiczny i nie zasługują na uwzględnienie. Jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy, ubezpieczony w spornym okresie zatrudnienia nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w głębokich wykopach jako monter wodno-kanalizacyjny, albowiem wykonywał on również inne prace fizyczne niezwiązane z pracą w głębokich wykopach, co potwierdził też częściowo sam ubezpieczony i świadek W. J.. Z pisma K. T. ówczesnego pracodawcy (k.138) wynika, że ubezpieczony był zatrudniony jako pracownik fizyczny i zajmował się różnymi pracami m.in. przy plantowaniu i zasypywaniu ziemi po robotach wodociągowych, przygotowywaniu terenu pod układanie chodnika.

Należy zgodzić się z Sądem I instancji, iż zarówno wyjaśnienia ubezpieczonego, jak i zeznania świadka W. J. nie dały podstaw do uznania tego okresu za pracę w warunkach szczególnych jako monter instalacji wodno-kanalizacyjnej w głębokich wykopach. W tym miejscu przypomnieć należy, że praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki

wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r., I UK 393/10, LEX nr 950426). Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy oznacza zatem, że pracownik nie ma powierzonych innych obowiązków jak tylko te, które dotyczą pracy w szczególnych warunkach. Z uwagi na to, że, jak już wspomniano, prawo do emerytury w wieku obniżonym jest instytucją wyjątkową, konieczna jest ścisła, nierozszerzająca interpretacja przepisów uprawniających do przyznania tego świadczenia. Biorąc zatem pod uwagę literalne brzmienie § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. uznać należy, że nawet w przypadku jednoczesnego wykonywania prac wymienionych w załączniku do tego rozporządzenia z pracami w nim niewymienionymi – również w sytuacji, gdy stosunek tych prac jest nieproporcjonalnie wysoki na rzecz tych pierwszych – wykluczona jest możliwość uznania takiej pracy za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, jako, że nie była ona wykonywana stale, w pełnym wymiarze czasu pracy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 18 września 2012 r., III AUa 480/12, LEX nr 1220778).

Sąd Apelacyjny dla porządku zaznacza również, że nie można zgodzić się z Sądem Okręgowym co do kwestii niezaliczenia do stażu ubezpieczeniowego w szczególnych warunkach okresów przebywania ubezpieczonego na zwolnieniu lekarskim. Przesłankami nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej jest osiągnięcie do 1 stycznia 1999 r. tzw. warunków stażowych, do których należą: okres składkowy i nieskładkowy, wynoszący 25 lat dla mężczyzn, okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn. Skutkiem odesłania do przepisów dotychczasowych, zawartego w art. 184 ust. 1 pkt 1, jest stosowanie wprost przepisów powołanego już wyżej rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.

W sprawie niniejszej nie znajduje zastosowania przepis art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej, obowiązujący od 1 lipca 2004 r., bowiem staż ustala się na datę 31 grudnia 1998 r. Potwierdzeniem tego stanowiska jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09 (OSNP 2011/19-20/260), w którym Sąd ten wyjaśnił, że osiągnięcie do 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 1 lipca 2004 r.

Należy też zwrócić uwagę, że wykładnia cytowanych przepisów prawa w zakresie zaliczania okresów pobierania zasiłków chorobowych do okresów pracy wykonywanej w warunkach szczególnych po dniu 14 listopada 1991 r. i do dnia 31 grudnia 1998 r. jest już jednolita, utrwalona i nie budzi wątpliwości sądów. Sąd Apelacyjny nie znajduje podstaw do odstąpienia od tej jednolitej linii orzeczniczej.

Nie ma zatem wątpliwości w niniejszej sprawie, że do okresu zatrudnienia J. Ś. w szczególnych warunkach winny być zaliczone okresy pobierania przez niego zasiłków chorobowych, przypadających po dniu 14 listopada 1991 r. Okoliczność ta nie zmienia jednak faktu, że nawet przy zaliczeniu owych okresów, ubezpieczony w dalszym ciągu nie legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze co najmniej 15 lat.

Reasumując, w konsekwencji dokonanej oceny dowodów Sąd Apelacyjny ostatecznie podzielił stanowisko Sądu I instancji, że w przedmiotowej sprawie brak było podstaw, by ustalić pracę ubezpieczonego J. Ś. w szczególnych warunkach w rozmiarze co najmniej 15 lat, a to skutkuje oceną braku prawa do świadczenia na podstawie art. 32 w zw. z art. 184 z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1383).

Tak argumentując Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu, a wniesiona od niego apelacja jest niezasadna, co skutkować musiało jej oddaleniem, o czym orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA Urszula Iwanowska SSA Beata Górska SSA Barbara Białecka